

Kampen mot Daesh i Syrien

Centrala utmaningar för den USA-ledda internationella koalitionen

Adriana Lins de Albuquerque

Den USA-ledda internationella OIR-koalitionen (Combined Joint Task Force - Operation Inherent Resolve) främsta mål är att besegra Daesh militärt i Irak och Syrien. Koalitionen fortsatta arbete i Syrien kompliceras av andra väpnade konflikter i landet. De distraherar eventuella samarbetspartners från att tillsammans med koalitionen ta en gemensam ansats mot Daesh. Men det räcker inte att bara besegra Daesh militärt. En plan måste utvecklas för att hantera det maktvakuum som uppstår vid återtagandet av Daesh-kontrollerad terräng. Annars kommer Daesh att ersättas av andra, sannolikt al-Qaidalänkade väpnade grupper. I så fall har OIR-kampanjen resulterat i en taktisk framgång, men ett strategiskt misslyckande.

USA och koalitionen har två centrala och relaterade utmaningar som försvårar möjligheterna till att besegra Daesh militärt i Syrien. Den första är de parallella väpnade konflikterna som pågår i Syrien. Dessa gör att potentiella samarbetspartners ofta inte ser Daesh som det primära säkerhetshotet. En relaterad svårighet är att det finns få väpnade grupper i Syrien som anses acceptabla nog för koalitionen att samarbeta med. Det senare är viktigt eftersom OIR-kampanjen förlitar sig på att dessa grupper ska fungera som marktrupper som tillsammans med flygunderstöd ska återta Daesh-kontrollerad terräng.

Andra konflikter stör fokus på Daesh

Den mest omfattande väpnade konflikten i Syrien är den mellan Assadregimen och den splittrade rebelloppositionen. Assadregimen och dess allierade Ryssland och Iran fokuserar snarare på andra delar av rebelloppositionen än Daesh eftersom de hotar regimen mer direkt. Majoriteten av rebelloppositionen ser Assadregimen som sitt största hot snarare än Daesh. Olika fraktioner inom rebelloppositionen sponsras främst av USA, Turkiet, och Saudiarabien. Saudiarabien ser i sin tur sitt stöd till oppositionen som en del i den regionala maktkampen med Iran, som anses vara ett allvarligare hot mot Saudiarabien än Daesh.

En annan konflikt som relativt nyligen fick en militär dimension är den mellan Turkiet och syrisk-kurdiska rebellgruppen Yekîneyên Parastina Gel (YPG). Turkiet hävdar att dess intervention i Syrien är motiverad av att bekämpa Daesh, men timingen avslöjar att den primära motivationen i själva verket är turkisk oro över att YPG kan komma att kontrollera den norra korridoren längst den syrisk-turkiska gränsen. YPG har varit USA:s och koalitionen viktigaste och mest effektiva samarbetspartner

i kriget mot Daesh i Syrien. Samtidigt ser Turkiet YPG som en terroristgrupp länkad till Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK), den kurdiska fraktion som Turkiet bekämpar på hemmaplan. Ankara oroas av att YPG:s militära framgångar och samarbete med USA ska möjliggöra för gruppen att etablera en kurdisk autonom stat i Syrien, något som i sin tur kan påverka situationen i Turkiet. Därför ser Turkiet YPG som ett större hot än Daesh. Sålunda resulterade den turkiska Daesh-interventionen också i strider med YPG. En inofficiell vapenvila har ingåtts mellan Turkiet och YPG, men givet parternas agendor är det oklart huruvida den blir bestående. Trycket ökar eftersom syriska kurder nu skissar på konstitutionen för en federal semiautonom stat i Syrien, något som Turkiet ser som en provokation.

Det återstår att se om den nyligen undertecknade överenskommelsen mellan USA och Ryssland kan vara ett första steg för att skapa gemensamt fokus på Daesh.

Få acceptabla samarbetspartners för koalitionen

Koalitionen förlitar sig i hög grad på samarbete med lokala rebellgrupper, som är tänkta att agera som marktrupper för att återta Daeshkontrollerad terräng. Men strategin försvåras av att det finns mycket få väpnade grupper som är moderata nog att samarbeta med.

Moderata arabiska rebellfraktioner strider ofta mot Assadregimen jämte starka jihadistiska grupper såsom Jabhat al-Nusra och dess nära allierade Ahrar al-Sham. Trots att Jabhat al-Nusra, som numera vill kallas Jabhat Fateh al-Sham, hävdar att man inte längre är allierade med al-Qaida ses gruppen fortfarande som terrorgruppens främsta företrädare i Syrien. Turkiet ser Ahrar al-Sham som moderat nog att samarbeta med och understödja. Men

analytiker varnar för att Ahrar al-Sham fortfarande har en jihadistisk ideologi och inte har tagit tydligt avstånd från vare sig Jabhat al-Nusra eller al-Qaida. Stora delar av oppositionen fokuserar i nuläget dessutom på att strida mot Assadregimen över kontrollen i Aleppo och är sålunda ovilliga att fokusera på Daesh.

Förutom Daesh innefattar USA-Rysslandsöverenskommelsen en gemensam ansats att även koordinera bombningarna av Jabhat al-Nusra. USA har uppmanat grupper att separera sig fysiskt från Jabhat al-Nusra för att inte bli måltavlor för ryska och amerikanska bombräder. Men detta blir svårt för dem eftersom Jabhat al-Nusra har kommit att ta en ledande roll i den rebellkoalition som strider i Aleppo. Det är ännu för tidigt att avgöra om överenskommelsen kommer att få rebellerna att sluta samarbeta med Jabhat al-Nusra och fokusera på att besegra Daesh, snarare än Assad.

Bristen på lämpliga samarbetspartners bland oppositionen har resulterat i att YPG blivit den primära och mest effektiva samarbetspartnern för USA och koalitionen i kampen mot Daesh i Syrien. YPG ser samarbetet med USA och koalitionen som ett sätt att stärka sin position och relation med USA och på så sätt öka möjligheterna att på sikt uppnå kurdiskt självstyre i Syrien. Chanserna för detta sågs som relativt höga fram till den turkiska interventionen.

Den turkiska interventionen utfördes alltså tillsammans med USA – YPG:s närmaste allierade – och detta signalerade tydligt att USA prioriterar sin relation med Turkiet framför den med YPG. Detta underströks ytterligare när USA beordrade YPG att göra som Turkiet krävde och retirera öster om Eufrat. Gruppen gjorde detta och tvingades ge upp terräng som man stridit hårt för.

Det faktum att USA har tagit Turkiets sida framför YPG:s påverkar inte bara USA-YPG-relationen, utan kan även påverka koalitionen framtida arbete i Syrien. OIR:s kampanjplan har länge varit att YPG ska leda markoffensiven i Raqqa, Daeshs högkvarter och slutligt militärt mål för att besegra gruppen. Men YPG befarar nu att USA kommer sluta stödja gruppen så fort den YPG-ledda offensiven i Raqqa är över. Samtidigt har YPG inte många alternativ: gruppen måste försöka upprätthålla en produktiv relation med USA för att öka chanserna till kurdiskt självstyre i Syrien.

I nuläget är det oklart om USA och OIR har modifierat planen om vem som ska bidra med marktrupper i Raqqa-offensiven. Nyligen har Turkiet sagt att man potentiellt

är villig att leda en sådan offensiv tillsammans med de rebellgrupper landet samarbetar med. Det är i dagsläget osannolikt att Turkiet och YPG skulle kunna samarbeta för att återta Raqqa. Dessutom är det osäkert hur en större turkisk intervention skulle mottas av Assadregimen, Ryssland och Iran och i sin tur påverka förutsättningarna för en framtida fredsprocess.

Eftersom Turkiet nyligen signalerat att man är villig att acceptera att Assad sitter kvar vid makten och den nya USA-Rysslandsöverenskommelsen om att samarbeta mot Daesh och Jabhat al-Nusra nu kommit på plats verkar en *grand bargain* vara en reell möjlighet. En sådan överenskommelse skulle inte bara kunna resultera i en gemensam syrisk-turkisk offensiv mot Daesh i Raqqa, utan även ha betydande påverkan på den fortsatta utvecklingen av kriget mellan Assad och oppositionen.

Planer för stabilisering av Syrien

Det är lätt att fastna i de operativa detaljerna i Syrienkriget. Men redan nu måste koalitionen börja förbereda den slutliga fasen av OIR-kampanjen, som rör stabiliseringen av Syrien när Daesh besegrats. Detta är en specifik del av kampanjen men det saknas ännu en klar plan för hur koalitionen ska implementera denna fas, åtminstone i öppna källor. Stabiliseringsfasen är viktig för att undvika att andra aktörer fyller det maktvakuum som Daesh lämnar efter sig. Detta är redan på gång allteftersom terräng som kontrollerats av Daesh återtas. Det finns två faror i stabiliseringsfasen som koalitionen måste hantera.

Den första faran är att de al-Qaida länkade grupperna Jabhat al-Nusra och Ahrar al-Sham tar över lokalt i viktiga delar av landet. I så fall ersätts Daesh med al-Qaida i Syrien. En sådan utveckling är på gång i Aleppo där Jabhat al-Nusra tagit en ledande roll. Detta kan få långtgående konsekvenser. Det är ännu för tidigt att säga om den vapenvila som USA och Ryssland förhandlat fram kommer att resultera i ett permanent eldupphör i Aleppo och därmed att Jabhat al-Nusra förlorar sin ledande roll där.

Den andra faran är att de väpnade styrkor som koalitionen samarbetar med för att återta Daesh-kontrollerad terräng, även om de ses som acceptabla av koalitionen, inte ses som legitima nog av lokalbefolkningen. Om dessa väpnade styrkor uppfattas som en ny repressiv makt av lokalbefolkningen finns förutsättningar för att nya, potentiellt jihadistiska grupper formas eller får stöd. För att förebygga ett sådant scenario måste lokalbefolkningen

involveras på ett tidigt stadium. Koalitionen måste därför tänka igenom inte bara vilka väpnade styrkor som är bäst lämpade att återta Daesh-kontrollerad terräng utan också hur dessa kommer att mottas av lokalbefolkningen.

Dessa exempel illustrerar varför det är så viktigt att börja diskutera och implementera stabiliseringsfasen av OIR-kampanjen redan nu. Misslyckas koalitionen med denna fas kommer Syrien åter att bli en hemstad för jihadistiska grupper. OIR-kampanjen kan i så fall bli en taktisk framgång, men ett strategiskt misslyckande.

Adriana Lins de Albuquerque
Analytiker